

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Цивільна безпека
Тривалість викладання	Осінній семестр
Кількість кредитів	5 кредитів ЄКТС (150 год)
Заняття:	3-й семестр (5,6 чверть)
Лекції	3 год./тижд.
Практичні	2 год./тижд.
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2342>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: Microsoft Teams, електронна пошта.

Інформація про викладача:

Лісовицька Ірина Анатоліївна

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки

Сторінка кафедри ОПЦБ: <https://aop.nmu.org.ua/ua/>

Персональна сторінка: <https://aop.nmu.org.ua/ua/t/lisovytska/>

E-mail: lisovytska.i.a@nmu.one

1. Анотація до курсу

Курс «Нормативне регулювання цивільної безпеки» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про правові, організаційні та інституційні засади забезпечення цивільної безпеки в Україні. У межах дисципліни розглядаються основні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та громадян у сфері цивільного захисту, охорони праці, екологічної безпеки, техногенної та природної безпеки.

Особлива увага приділяється аналізу законодавства України, міжнародних стандартів, а також механізмів реалізації державної політики у сфері цивільної безпеки. Курс охоплює питання правового регулювання надзвичайних ситуацій, управління ризиками, нормативного забезпечення превентивних заходів та реагування на загрози.

У результаті вивчення дисципліни студенти набувають компетентностей щодо застосування нормативно-правових актів у професійній діяльності, здатності до правового аналізу ситуацій у сфері цивільної безпеки та розробки відповідних управлінських рішень.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування умінь та компетенцій щодо, системного уявлення про: нормативно-правову базу у сфері охорони праці та цивільної безпеки; суб'єкти законодавчої діяльності в галузі охорони праці; порядку опрацювання та прийняття нових, перегляду і скасування чинних нормативно-правових актів з охорони праці та навиків їх застосування в практичній діяльності.

Завдання курсу:

- Ознайомлення студентів з основними нормативно-правовими актами, що регулюють сферу цивільної безпеки в Україні та міжнародними стандартами у цій галузі.
- Формування у здобувачів освіти системного уявлення про правові механізми забезпечення цивільного захисту, охорони праці, екологічної, техногенної та природної безпеки.
- Розвиток навичок правового аналізу нормативних документів, що регламентують дії органів влади, підприємств та громадян у надзвичайних ситуаціях.
- Оволодіння методами правового регулювання управління ризиками та реагування на загрози цивільній безпеці.
- Формування компетентностей щодо застосування законодавства у професійній діяльності, зокрема при розробці управлінських рішень у сфері безпеки.
- Підготовка студентів до участі у розробці та реалізації політики цивільної безпеки на рівні організацій, установ та територіальних громад.
- Отримати досвіду з правового регулювання відповідальності за порушення законодавства про цивільний захист, охорону праці та злочини проти безпеки виробництва.

3. Результати навчання:

Після успішного завершення курсу здобувачі будуть здатні:

- Ідентифікувати та аналізувати основні нормативно-правові акти, що регулюють сферу цивільної безпеки в Україні та міжнародному контексті.
- Застосовувати правові норми у процесі оцінки ризиків, планування заходів безпеки та реагування на надзвичайні ситуації.
- Оцінювати ефективність нормативного регулювання у сфері цивільного захисту, охорони праці, екологічної та техногенної безпеки.
- Розробляти пропозиції щодо вдосконалення законодавства у сфері цивільної безпеки з урахуванням сучасних викликів і потреб суспільства.
- Використовувати правові знання для прийняття управлінських рішень у сфері безпеки на рівні організацій, установ та територіальних громад.
- Комунікувати з фахівцями у сфері права, безпеки та управління, аргументовано обґрунтовуючи свою позицію щодо нормативного регулювання.
- Дотримуватись етичних норм і принципів правової відповідальності у професійній діяльності, пов'язаній із забезпеченням цивільної безпеки.
- Користуватися інформаційними ресурсами, пошуковими системами, показниками, реєстрами з питань цивільної безпеки.

Дисциплінарні результати навчання сформовано на основі ПРН освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти (РНЗ, РН22).

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	40
<i>Розділ 1. Структура нормативно-правового забезпечення питань цивільної безпеки</i>	
Тема 1. Вступ. Загальна структура законодавчих та нормативно-правових актів України з цивільної безпеки.	
Тема 2. Законодавство України з цивільної безпеки.	
Тема 3. Суб'єкти законодавчої діяльності в галузі охорони праці та цивільної безпеки.	
Тема 4. Міжнародні стандарти у сферу цивільної безпеки	
<i>Розділ 2. Нормативно-правові акти з реалізації політики цивільної безпеки</i>	
Тема 5. Стандарти України в галузі охорони праці та цивільної безпеки.	
Тема 6. Національні (державні) нормативні акти з охорони праці та цивільної безпеки.	
Тема 7. Акти підприємств з охорони праці та цивільної безпеки	
Тема 8. Правові засади функціонування національної система захисту критичної інфраструктури	
<i>Розділ 3. Відповідальність за порушення законодавства з цивільної безпеки та інформаційні ресурси забезпеченням цивільної безпеки.</i>	
Тема 9. Відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону праці та цивільну безпеку	
Тема 10. Інформаційне забезпечення охорони праці та цивільної безпеки.	
<i>Тестова робота за розділами 1 - 3</i>	40
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	60
Практична робота 1 Опрацювання Закону України «Про охорону праці» та законопроекту «Про безпеку і здоров'я працівників на роботі»	
<i>Звіт з роботи № 1 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 2 Ознайомлення з різними формами оформлення працевлаштування (прийняття на роботу).	
<i>Звіт з роботи № 2 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 3 Ознайомлення з порядком навчання посадових осіб і спеціалістів з питань охорони праці та цивільної безпеки	
<i>Звіт з роботи № 3 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 4 Ознайомлення з реєстрами та показниками нормативно-правових актів з цивільної безпеки	

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
<i>Звіт з роботи № 4 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 5 Формування переліку документів з цивільної безпеки (охорони праці, пожежної безпеки тощо) які мають бути на підприємстві	
<i>Звіт з роботи № 5 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 6 Опрацювання порядку розробки і затвердження документації з цивільної безпеки на підприємстві та термінів їх зберігання	
<i>Звіт з роботи № 6 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 7 Дослідження порушення трудової, виробничої і технологічної дисципліни	
<i>Звіт з роботи № 7 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 8 Встановлення відповідальності покладеної на фахівця з цивільної безпеки	
<i>Звіт з роботи № 8 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 9 Опрацювання порядку накладення штрафів за порушення законодавства про працю та зайнятість населення	
<i>Звіт з роботи № 9 та захист практичної роботи.</i>	6
Практична робота 10 Опрацювання офіційних інформаційних джерел щодо законодавства про охорону праці	
<i>Звіт з роботи № 10 та захист практичної роботи.</i>	6
Загальна кількість	100

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Використовується сучасне комп'ютерне та мультимедійне обладнання кафедри охорони праці та цивільної безпеки, з доступом через браузер Google Chrome до інтернет-ресурсів, офіційних сайтів з законодавчих та нормативно-правових актів з цивільної безпеки, бібліотека (ауд. 1/7) з архівом періодичних видань що стосуються нормативних актів з цивільної безпеки.

Програмне забезпечення: MS Office 365, у тому числі активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one), використання дистанційної платформи Moodle (<https://do.nmu.org.ua/>).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent

74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП». Ліквідація академічної заборгованості проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає тестові та практичні запитання.

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі тестової контрольної роботи. Загалом за роботу отримується **максимум 40 балів**, тобто 40% від оцінки за дисципліну.

Практичні роботи (10 робіт – у вигляді індивідуального завдання з кожної, розподіл % див. в таблиці розділу 4) виконуються у письмовому вигляді (звіт з кожної роботи оцінюється в межах балів, представлених в таблиці розділу 4, загалом практичні роботи враховуються як 60% (максимум 60 балів). Практичні роботи захищаються у вигляді опитування за звітом. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 60 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання**.

Екзамен проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **35 тестових завдань** з чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 35 балів**) та **3 завдань** з практичної частини, кожне з яких оцінюється максимум у 20 балів (**разом 60 балів**), причому:

- 20 балів – відповідність еталону;
- 15-19 балів – відповідність еталону з незначними помилками;
- 10-14 балів – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 6-9 бали – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 1-5 бал – фрагментарні результати у відповідності до теми запитання;

– 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за тестові завдання та завдання з практичної частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується "Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" (<https://cutt.ly/IBesJEc>).

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на корпоративну е-пошту НТУ «ДП» або в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

Ліквідація академічної заборгованості з навчальної дисципліни відбувається відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Regulations_on_evaluation_of_educational_results.pdf

Повторне складання підсумкового контролю з дисципліни, коли студент отримав оцінку «незадовільно» (нижче 60-ти балів), допускається не більше двох разів. Спроби студента виправити оцінку й не допустити академічної заборгованості обмежуються терміном в один місяць після закінчення екзаменаційної сесії.

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації Навчально-наукового інституту природокористування.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Нормативне регулювання охорони праці: навч. посіб./ В.І. Голінько, І.А. Шайхлісламова // Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». [Електронний ресурс]. 2019 – 110 с.

2. Охорона праці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В.І. Голінько; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 283 с.

Методичне забезпечення

1. Безпека праці за різними формами працевлаштування [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисципліни «Нормативне регулювання цивільної безпеки» для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» зі спеціальності К10 Цивільна безпека / І. А. Лісовицька, О. В. Терещук; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 25 с.

2. Опрацювання типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисциплін для здобувачів ступеня бакалавра за освітньо-професійними програмами «Цивільна безпека» і «Нафтогазова інженерія та технології» зі спеціальності К10 «Цивільна безпека» і G16 «Гірництво та нафтогазові технології» / І. А. Лісовицька, О. В. Терещук; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 29 с.

3. Відповідальність працівників та посадових осіб щодо порушення законодавства України з охорони праці. [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисциплін для здобувачів ступеня бакалавра за освітньо-професійними програмами «Цивільна безпека» і «Нафтогазова інженерія та технології» зі спеціальності К10 «Цивільна безпека» і G16 «Гірництво та нафтогазові технології» / І. А. Лісовицька, О. В. Терещук; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 30 с.

4. Методичні рекомендації до самостійного вивчення курсу та контрольне завдання з дисципліни «Нормативне регулювання цивільної безпеки» для здобувачів ступеня бакалавра зі спеціальності К10 Цивільна безпека та G16

Гірництво [Електронний ресурс]/ І.А.Лісовицька, О. В. Терещук; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 12 с.

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України.
2. Закон України «Про охорону праці».
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
4. Закон України "Про колективні договори і угоди"
5. Закон України Про критичну інфраструктуру від 16.11.2021 № 1882-IX
6. Кодекс законів про працю України.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення
8. НПАОП 0.00-4.03-04. Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці
9. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці, затверджений. [Електронний ресурс]. URL: [Ndiop.kiev.ua/uploads/pokaz.pdf](http://ndiop.kiev.ua/uploads/pokaz.pdf)
10. Порядок ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступу та надання інформації з нього : Постанова КМУ від 28.04.2023 № 415
11. НПАОП 0.00-4.12-05. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.
12. НПАОП 0.00-4.24-03. Положення про порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з роботами із шкідливими та важкими умовами праці, а також з роботами підвищеної небезпеки
13. НПАОП 0.00-6.03.93. Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві.
14. НПАОП 0.00-4.15-98. Положення про розробку інструкцій з охорони праці

Інформаційні ресурси

- 1 <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
- 2 <http://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.
- 3 Офіційний вісник України. Офіційне видання – Київ.
- 4 Журнал «охорона праці», oxogonapraci.kiev.ua/ua/
- 5 Журнал «промислова безпека», prombezpeka.com
- 6 Всеукраїнський портал з питань охорони праці.